

Данные про автора

Предборский Валентин Антонович,

профессор кафедры финансового права и фискального администрирования, Национальная академия внутренних дел, д.э.н., профессор
e-mail: prvika2015@gmail.com

Data about the author

Valentin Predborskiy,

professor of the Department of Financial Law and Fiscal Administration, National Academy of Internal Affairs, Doctor of Economic Sciences, Professor
e-mail: prvika2015@gmail.com

УДК 33.06:336.71:330.14:004.056

DOI: 10.5281/zenodo.2537223

ГАВРИЛКО П.П.,
ГАВРИЛКО Г.П.,
ГУШТАН Т.В.

Фінансова безпека банківської системи

Предметом дослідження є фінансова безпека банківської системи – важливої складової сучасної ринкової економіки.

Метою дослідження є запропоновані заходи щодо забезпечення належного рівня фінансової безпеки банківської системи.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті окреслені зовнішні та внутрішні чинники, які впливають на стійкість банківської системи. Визначено принципи, яких необхідно дотримуватися при організації ефективної системи фінансової безпеки. Виявлено основні загрози для банківської системи та запропоновані заходи щодо забезпечення фінансової безпеки банківської системи.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: систему безпеки банківської діяльності можна визначити як організовану сукупність спеціальних органів, коштів, методів і заходів, що забезпечують захист діяльності від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз; виявлено основні загрози банківської системи; запропоновані заходи протидії негативному впливу потенційних загроз на процес забезпечення фінансової стійкості та стабільного функціонування банківської системи.

Ключові слова: банківська система, фінансова безпека, ефективність, принципи, капітал, інфраструктура, технології, стратегічне прогнозування.

ГАВРИЛКО П.П.,
ГАВРИЛКО Г.П.,
ГУШТАН Т.В.

Финансовая безопасность банковской системы

Предметом исследования является финансовая безопасность банковской системы – важной составляющей современной рыночной экономики.

Целью исследования являются предлагаемые меры по обеспечению надлежащего уровня финансовой безопасности банковской системы.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье обозначены внешние и внутренние факторы, влияющие на устойчивость банковской системы. Определены принципы, которые необходимо соблюдать при организации эффективной системы финансовой безопасности. Выявлены основные угрозы для банковской системы и предложены меры по обеспечению финансовой безопасности банковской системы.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы: систему безопасности банковской деятельности можно определить как организованную совокупность специальных органов, средств, методов и мероприятий, обеспечивающих защиту деятельности

от воздействия внутренних и внешних угроз; выявлены основные угрозы банковской системы; предложены меры противодействия негативному влиянию потенциальных угроз на процесс обеспечения финансовой устойчивости и стабильного функционирования банковской системы.

Ключевые слова: банковская система, финансовая безопасность, эффективность, принципы, капитал, информация, технологии, стратегическое прогнозирование.

HAVRYLKO P.P.,
HAVRYLKO H.P.,
HUSHTAN T.V.

Financial security of the banking system

The subject of the study is financial security of the banking system – an important component of a modern market economy.

The purpose of the study is proposed measures for ensuring an adequate level of financial security of the banking system.

Research methods. In this work the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of data generalization are used.

Results of work. The paper outlines the external and internal factors that affect on the stability of the banking system. The principles that must be followed when organizing an effective system of financial security are defined. The main threats for the banking system are identified and the measures for ensuring the financial security of the banking system are proposed.

Conclusions. The results of the study lead to the following conclusions: the system of security of banking activities can be defined as an organized set of special bodies, funds, methods and measures that provide protection against the effects of internal and external threats; the main threats of the banking system were identified; measures were taken to counteract the negative impact of potential threats on the process of ensuring financial stability and the stable functioning of the banking system.

Keywords: banking system, financial safety, efficiency, principles, capital, information, technologies, strategic forecasting.

Постановка проблеми. В умовах зростаючої відкритості економіки України та послідовної її інтеграції у світове господарство забезпечення фінансової безпеки банківської системи є актуальним завданням в контексті стратегічного управління фінансовою стійкістю банківської системи. Це зумовлено впливом зовнішнього середовища, яке сьогодні характеризується елементами поглиблення фінансової кризи, та внутрішнього середовища, зокрема поглибленням конкуренції та консолідації банківського бізнесу. Вплив внутрішнього середовища зумовлює виникнення загроз, які перешкоджають процесу реалізації стратегічних напрямків розвитку банків з точки зору прибутковості та мінімізації ризиковості. Тому проблема забезпечення фінансової безпеки банківської системи є досить актуальною і повинна розглядатися як системоутворюючий елемент фінансової стійкості банківської системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблеми формування фінансової

стійкості банківської системи приділяється значна увага як вітчизняних, так і зарубіжних учених: О.В. Ареф'євої, О.М. Бережого, І.Е. Гольченка, Б.В. Гунського, С.О. Дмитрова, М.М. Єрошенка, О.І. Кіреєва, Л.М. Стрельбицької та ін. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій з даної проблематики, наукові дослідження потребують подальшого розвитку.

Метою статті є запропоновані заходи щодо забезпечення належного рівня фінансової безпеки банківської системи.

Виклад основного матеріалу. Банківська система – це одна з важливих складових сучасної ринкової економіки. Основою її є банківські установи, які володіють певною сукупністю важелів впливу на фінансову, інвестиційну, виробничу та інші сфери економіки.

Безпеці банківської діяльності присвячено багато наукових праць, в яких безпека банків розглядається з різних точок зору, зокрема безпеки банків, економічної безпеки, фінансової безпеки, безпеки проведення банківських операцій та

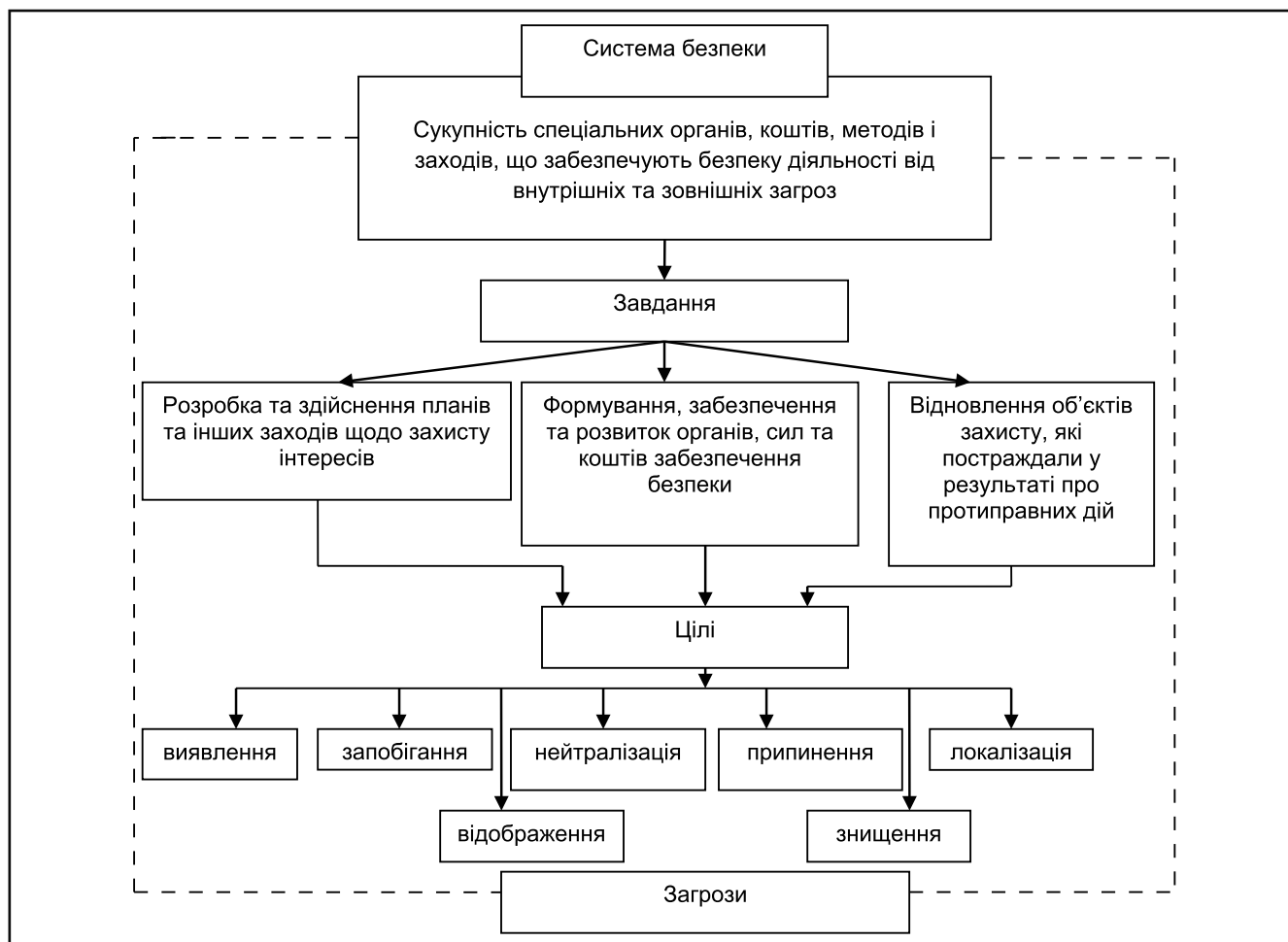
ін. В енциклопедії банківської справи наводиться таке визначення безпеки банків: система заходів, яка забезпечує захищеність інтересів власників, клієнтів, працівників і керівництва банку від зовнішніх та внутрішніх загроз [8, 91].

Окремі дослідники економічною безпекою банку вважають здатність протистояти деструктивним змінам на фінансовому ринку і забезпечити виживання в конкурентній боротьбі банківського бізнесу [9]. Гамза В.А., Ткачук І.Б. трактують фінансову безпеку як стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується спроможністю держави забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи, її структурну збалансованість, стійкість до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів [5, 69]. На стійкість банківської системи впливають ряд чинників, які можна поділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх слід віднести ті чинники, на зміну яких діяльність банківської системи безпо-

середньо не впливає, а саме: система управління економікою країни, нормативно-правова база, інфляційні очікування, стабільність цін, податкова система та ін. Щодо банківської системи зовнішні чинники можна охарактеризувати поняттям «економічне середовище».

До внутрішніх належать чинники, які залежать безпосередньо від діяльності банків. До них слід віднести різні форми і механізми банківської функціональної діяльності. Її основними елементами є організаційно-структурна, комерційна, капітальна, фінансово-економічна (характеризує обсяг і якість власних та запозичених коштів банку, ефективність їх використання), інформаційна діяльність.

Враховуючи те, що на фінансову стійкість банківської системи впливають зовнішні та внутрішні чинники, фінансова безпека банків повинна бути спрямована на нейтралізацію їх негативного впливу та досягнення певного ефекту від проведених заходів. Зарубіжний та вітчизняний досвід

Система безпеки банківської діяльності

* складено авторами

свідчить про те, що для забезпечення безпеки необхідно створити цілеспрямовану протидію усім злочинним та протиправним діям.

Систему безпеки банківської діяльності можна визначити як організовану сукупність спеціальних органів, коштів, методів і заходів, що забезпечують захист діяльності від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз (див. рисунок).

При організації ефективної системи фінансової безпеки необхідно дотримуватися таких принципів: комплексність – забезпечення безпеки персоналу, матеріальних та фінансових ресурсів від можливих загроз усіма доступними законними засобами, методами; забезпечення безпеки інформаційних ресурсів; своєчасність – попереджувальний характер заходів щодо забезпечення безпеки. Постановка завдань, формування комплексної безпеки на попередніх стадіях розробки системи безпеки на підставі аналізу та прогнозування обставин, загроз безпеці, а також розробка ефективних заходів попередження; безперервність; активність; законність – система безпеки на основі законодавчої бази, що регулює процес здійснення банківської діяльності; економічна доцільність – співставлення можливих збитків та витрат на забезпечення безпеки (критерій ефективності – вартість); спеціалізація – залучення до розробки та впровадження заходів та засобів захисту спеціалізованих підрозділів або установ; удосконалення заходів і засобів; централізація управління – самостійне функціонування системи безпеки за єдиними організаційними, функціональними та методологічними принципами з централізованим управлінням системою безпеки.

Основною метою системи безпеки банків є попередження збитків від розголошення конфіденційної інформації; крадіжки фінансових та матеріально-технічних цінностей, порушення функціонування інформаційних систем.

Цілями системи фінансової безпеки повинні бути: захист прав банківських установ, їх структурних підрозділів та співробітників; збереження та ефективне використання фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів; підвищення конкурентоспроможності та зростання прибутковості за рахунок забезпечення якості банківських послуг та безпеки для клієнтської бази.

Задачами системи фінансової безпеки повинні бути: своєчасне виявлення та ліквідація загроз; віднесення інформації до категорії обмеженого до-

ступу; створення механізму та умов оперативного реагування на загрози безпеці та появу негативних тенденцій у функціонуванні банківської системи.

Основними загрозами для банківської системи є: низький рівень капіталізації банківської системи; слабкість вітчизняної системи комерційних банків, їх роботи з управління грошовими ресурсами, дефіцит фінансових послуг та інструментів; участь банківської системи в тішовій діяльності та її криміналізації; недостатнє законодавче регулювання банківської діяльності; недостатній контроль за діяльністю комерційних банків з боку НБУ; низький рівень залучення іноземної валюти і готівки у національній валюті, що знаходиться у населення; відсутність достатнього золотого запасу; відсутність системи страхування вкладів населення і депозитів підприємств у комерційних банках. Слід зазначити, що система безпеки банків в основному базувалася на використанні силових, технічних засобів захисту та фізичній охороні банку при недостатньому обліку чинників, які носять фінансовий характер.

Висновки

Систему безпеки банківської діяльності можна визначити як організовану сукупність спеціальних органів, коштів, методів і заходів, що забезпечують захист діяльності від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз. Процес організації фінансової безпеки включає такі заходи, що здійснюються послідовно або одночасно, а саме: формування необхідного ресурсного потенціалу (капіталу, персоналу, прав, інформації, технології та устаткування); стратегічне прогнозування для забезпечення фінансової стійкості банківської системи; оперативне управління фінансовою стійкістю банківської системи; здійснення функціонального аналізу рівня фінансової безпеки; загальна оцінка досягнутого рівня фінансової безпеки.

Список використаних джерел

1. Важинський Ф. А. Антикризове фінансове управління як економічна система / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук-техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2010. – Вип. 20.3. – С. 127–132.
2. Важинський Ф. А. Сутність банківського іпотечного кредитування / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.2. – С. 151–156.

3. Василенко В. О. Антикризисное управління підприємством : навч. посіб. / В. О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.

4. Гаврилко П. П. Основні фактори виникнення кризових явищ на промислових підприємствах / П. П. Гаврилко, М. Ю. Лалакулич, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 158–164.

5. Гамза В. А. Безопасность коммерческого банка : учеб.-практ. пособ. / В. А. Гамза, И. Б. Ткачук. – М., 2000. – 216 с.

6. Долішній І. М. Мотивація персоналу як об'єкт управління на підприємстві / І. М. Долішній, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 211–216.

7. Ермошенко М. М. Основні засади підвищення фінансової безпеки держави / М. М. Ермошенко // Стратегічна панорама. – 1998. – № 1–2. – С. 99–114.

8. Енциклопедія банківської справи України / [ред. В.С. Стельмах]; Національний банк України, Інститут незалежних експертів. – К.: Молодь; Ін Юре, 2001. – 680 с.

9. Основы банковской деятельности / [ред. К. Р. Тагирбеков]. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 720 с.

References

1. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2010). Antykryzove finansove upravlinnya yak ekonomichna systema [Anticrisis Financial Management as an Economic System]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.3 (pp. 127–132). [in Ukrainian].

2. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2010). Sutnist' bankivs'koho ipotechnoho kredytuvannya [Essence of bank mortgage lending]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.2 (pp. 151–156). [in Ukrainian].

3. Vasilenko, V. O. (2003). Antykryzove upravlinnya pidpryyemstvom [Anticrisis management of the enterprise] (Manual). Kyiv: Center of Educational Literature. [in Ukrainian].

4. Havrylko, P. P., Lalakulych, M. Yu., Kolodiychuk, A. V. (2012). Osnovni faktory vynyknennya kryzovykh yavyschch na promyslovykh pidpryyemstvakh [The main factors of emergence of crisis phenomena in industrial enterprises]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 22.4 (pp. 158–164). [in Ukrainian].

5. Gamza, V. A., & Tkachuk, I. B. (2000). Bezopasnost' kommercheskogo banka [Safety of a commercial bank] (Manual). Moscow. [in Russian].

6. Dolishniy, I. M., & Kolodiychuk A. V. (2010). Motyvatsiya personalu yak ob'yekt upravlinnya na pidpryyemstvi [Motivation of the personnel as an object of management in the enterprise]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.5 (pp. 211–216). [in Ukrainian].

7. Yermoshenko, M. M. (1998). Osnovni zasady pidvyshchennya finansovoyi bezpeky derzhavy [Basic principles of increasing financial security of the state]. Stratehichna panorama – Strategic Panorama, 1–2, 99–114.

8. Stelmakh, V. S. (Ed.) (2001). Entsyklopediya bankivs'koyi spravy Ukrayiny [Encyclopedia of Banking of Ukraine]. National Bank of Ukraine, Institute of Independent Experts. Kyiv: Youth; In Yure. [in Ukrainian].

9. Tagirbekov, K. R. (Ed.) (2003). Osnovy bankovskoy deyatel'nosti [Fundamentals of banking]. Moscow: INFRA-M.

Дані про авторів

Гаврилко Петро Петрович,

к.е.н., професор, директор Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
cinfo@utei-knteu.org.ua

Гаврилко Галина Петрівна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Гуштан Тетяна Вікторівна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Данные об авторах

Гаврилко Петр Петрович,

к.э.н., профессор, директор Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Гаврилко Галина Петровна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Гуштан Татьяна Викторовна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Data about authors

Petro Havrylko,

Ph.D. of Economics, Professor, Director of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Halyna Havrylko,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Tetyana Hushtan,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

УДК 339.9:316.32:005.33

DOI: 10.5281/zenodo.2537229

МОЛНАР О.С.,
ПОПОВИЧ І.О.,
ТОКАР М.М.

Глобалізація – важливий фактор сучасних міжнародних економічних відносин

Предметом дослідження є особливості глобалізації світової економіки як важливого фактора сучасних економічних відносин, який визначає розвиток світового господарства.

Метою дослідження є вивчення теоретичної основи процесу глобалізації.

Методи дослідження. У роботі використано діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті виділено три виміри визначення феномену глобалізації з точки зору науки про міжнародні відносини; визначено три етапи глобалізації світового виробництва. Розглянута глобалізація на рівні окремої компанії, галузеві особливості глобалізації та глобалізація окремої країни.

Висновки. Глобалізація дає комплексний ефект, комбінуючи такі фактори, як: іноземний капітал, нові технології, інтеграційні можливості і вихід на світові ринки з метою прискорення економічного зростання.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція світової економіки, людський капітал, світовий ринок технологій, інновації, інвестиції, науково-технічна революція, країни-експортери капіталу, інформаційне суспільство.

МОЛНАР А.С.,
ПОПОВИЧ І.А.,
ТОКАРЬ М.М.

Глобализация – важный фактор современных международных экономических отношений

Предметом исследования являются особенности глобализации мировой экономики как важного фактора современных экономических отношений, определяющий развитие мирового хозяйства.

Целью исследования является изучение теоретических основ процесса глобализации.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье выделены три измерения определения феномена глобализации с точки зрения науки о международных отношениях; определены три этапа глобализации мирового производства. Рассмотрена глобализация на уровне отдельной компании, отраслевые особенности глобализации и глобализация отдельной страны.